

Отчитане на трудов стаж

За един ден се зачита времето, в което е отработено най-малко половината от законоустановеното работно време за длъжността

Трудов стаж по смисъла на Кодекса на труда е времето, през което работник или служител е работил по трудово правоотношение, както и времето, през което лицето е работило като държавен служител. Трудов стаж е и времето, през което е изпълнявана държавна служба или работа по трудово правоотношение според законодателството на друга държава - членка на Европейския съюз, в друга държава - страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство, или в Конфедерация Швейцария, както и времето на заемане на длъжност в институция на Европейския съюз, удостоверено с документ за възникване и за прекратяване на правоотношението. Трудовият стаж се удостоверява с трудова книжка. Тя е официален удостоверителен документ за вписаните в нея обстоятелства относно трудовата дейност на работника или служителя. При постъпване на работа работникът или служителят е длъжен да представи на работодателя си трудова книжка, като последният отразява в нея постъпването на работа. Когато работникът или служителят постъпва на работа за първи път, работодателят е длъжен да го снабди с трудова книжка в срок от 5 дни. Дните са календарни.

Изчисляването на трудовия стаж е нормативно уредено в чл.355 от Кодекса на труда и в чл.9 от Наредбата за трудовата книжка и трудовия стаж. Той се изчислява в дни, месеци и години. За един ден трудов стаж се зачита времето, през което работник или служител е отработил най-малко половината от законоустановеното за него работно време по едно или няколко трудови правоотношения. При подневно изчисляване на работното време, когато са отработени всички работни дни през месеца, той се признава за пълен месец. Когато в отделни месеци са отработени по-малко от работните дни в съответния месец, трудовият стаж се зачита за толкова месеца, колкото се получават, като общия брой на отработените дни през тези месеци се раздели на 21 (при 5-дневна работна седмица) и на 25 (при шестдневна работна седмица), като към така изчисления трудов стаж се прибавят и зачетените пълни месеци. Всеки 12 месеца трудов стаж, изчислени по този метод, се зачитат за една година трудов стаж.

Трудов стаж при намалено работно време

За един ден се зачита времето, в което е отработено най-малко половината от законоустановеното работно време за съответната длъжност или работно място. По този начин без значение дали лицето е работило на 4, 5, 6, 7 или 8-часов работен ден при законоустановено работно време от 8 часа дневно, трудовият му стаж ще бъде зачетен в пълен размер. Например за периода 01.03.2013г. до 31.03.2013г. включително при пълно работно време и изработени всички работни дни през месеца ще бъде зачетен един пълен месец трудов стаж. За същия период при изработени всички работни дни през месеца, но на 4-часов работен ден, той отново ще бъде зачетен за пълен месец трудов стаж. Това е така, тъй като лицето е отработило най-малко половината от законоустановеното работно време за длъжността или работното място. По друг начин стоят нещата обаче, когато работното време е по-малко от 4 часа дневно. Например за периода 01.03.2013 до 15.03.2013 включително при работно време от 3 часа дневно за трудов стаж ще бъдат зачетени 4 дни. Трудовият стаж в този случай се изчислява по следния начин: За посочения период има 11 работни дни, в които лицето е работило

по 3 часа дневно, което е равно на 33 изработени часове. Нормалната продължителност на работното време за длъжността е 8 часа. За да изчислим стажа, е нужно да разделим изработените часове в посочения период на нормалната продължителност на работното време или $33/8=4.125$ (4 дни зачетен трудов стаж). За да стане по-ясно, ще дадем още един пример за периода 01.03.2013 до 31.03.2013 включително при работно време от 3 часа дневно. Трудовият стаж в този случай се изчислява по следния начин: За посочения период има 21 работни дни, в които лицето е работило по 3 часа дневно, което е равно на 63 изработени часове. За да изчислим стажа, е нужно да разделим изработените часове в посочения период на нормалната продължителност на работното време или $63/8=7.875$ (8 дни зачетен трудов стаж). В заключение мога само да дам препоръка трудовият стаж да бъде изчисляван по реда на наредбата за трудова книжка и трудовия стаж

Изчисляване на трудов стаж при сумирано отчитане на работното време

Трудовият стаж на работниците и служителите, работещи при сумирано изчисляване на работното време, се определя, като изработените часове по графика за периода на сумирането, след превръщане на нощните часове в дневни за смените с повече от 4 нощни часа, се разделят на установената за тях нормална продължителност на дневното работно време. Определеният по този начин трудов стаж **не може да бъде по-голям** от броя на работните дни в периода на СИРВ.

Трудовият стаж се изчислява в дни, месеци и години, като за 1 ден трудов стаж се признава времето, през което работникът или служителят е работил най-малко половината от законоустановеното за него работно време за деня по едно или няколко трудови правоотношения. За 1 месец трудов стаж се зачита календарният месец, през който са изработени най-малко 21 дни при петдневна работна седмица, а за 1 година трудов стаж се признават 12 месеца трудов стаж, изчислени по посочения по-горе начин. Въз основа на тази разпоредба при отработване поне на половината норматив за месеца, през който е установено сумирано изчисляване на работното време, този период се зачита за трудов стаж. В случай че е отработен пълният норматив за месеца, съответният период се зачита и за осигурителен стаж в пълен размер.

При сумирано изчисляване на работното време (СИРВ), за повече от един месец, изработените в повече часове в първите месеци могат да бъдат компенсирани в следващите месеци до края на периода на сумирането. Пример: Период на СИРВ е 3 месеца по 20 работни дни (р). Лицето работи първия месец – 21 раб.дни или 168 часа – 8 часа повече от нормалната продължителност втория месец – 21 раб.дни или 168 часа – 8 часа повече от нормалната продължителност

Отработените 16 часа в повече, през първите два месеца на СИРВ, трябва да се компенсират в последния месец. Това означава, че в третия месец лицето трябва да отработи не повече от 144 часа. Ако тези часове не бъдат компенсирани до края на периода на СИРВ, същите ще се считат за извънреден труд. Това е така, тъй като при СИРВ, за да няма извънреден труд лицата трябва да отработват общо не повече от нормалната продължителност на работното време за целия период на СИРВ. В примера това е $3 * 160 = 480$ часа.

Относно трудовия стаж нещата стоят по подобен начин. Когато лицето е отработило повече от нормалната продължителност на работното време, за целия период на СИРВ, трудов стаж ще бъде равен на нормалната продължителност на работното време за периода на СИРВ. Всички часове, които лицето е отработило над нормалната продължителност на работното време ще се считат извънреден труд и трябва да бъдат описани в УПЗ. Работните дни за периода на СИРВ се определят по календар, а не по график.

Справка: чл. 355 от Кодекса на труда и чл. 9 и 10 от Наредбата за трудовата книжка и трудовия стаж

